Samenvatting bestuurskrachtonderzoek Heiloo 2025

De bestuurskracht van de gemeente Heiloo schiet op dit moment tekort om de toekomstige uitdagingen aan te kunnen. Dat blijkt uit het onderzoek dat de gemeenteraad van Heiloo heeft laten uitvoeren naar de eigen bestuurskracht.
De bestuurscultuur, de manier van werken en de manier waarop de gemeente nu is georganiseerd, moeten worden versterkt om de gemeente goed te besturen en maatschappelijke opgaven te kunnen oplossen. Heiloo bezit belangrijke kernkwaliteiten zoals een aantrekkelijke woonomgeving, actieve inwoners en sterke sociale netwerken. Deze aspecten vormen een goede basis voor verbetering van de bestuurskracht. Door beter gebruik te maken van deze sterke punten en door intensieve samenwerking met omliggende gemeenten en regionale partners kunnen maatschappelijke opgaven effectiever aangepakt worden.

Onderzoek
De gemeente Heiloo heeft tussen juli 2024 en februari 2025 de eigen bestuurskracht onderzocht. Dit onderzoek was nodig omdat de gemeente moeite heeft om de ambities waar te maken. Ook zijn er zorgen zijn of Heiloo met de huidige aanpak in staat blijft de maatschappelijke uitdagingen in de toekomst ook nog aan te kunnen.
In het onderzoek is uitgegaan van drie scenario's voor de toekomst: doorgaan met de bestaande samenwerking met Bergen, Uitgeest en Castricum (BUCH-organisatie), bestuurlijk fuseren met buurgemeenten of zelfstandig verdergaan.

Tijdens het onderzoek werd duidelijk dat alleen een andere structuur – bijvoorbeeld fusie of zelfstandigheid – onvoldoende is om daadwerkelijk meer bestuurskracht te realiseren. Minstens even belangrijk zijn de kwaliteit van werken (hoe bestuurders en ambtenaren hun werk doen) en de cultuur binnen de gemeenteorganisatie. Deze factoren bepalen in grote mate of Heiloo in de toekomst succesvol is.

Gemeenteprofiel en bestuursprofiel Heiloo
In het rapport is beschreven wat van bijzondere waarde is in Heiloo als het gaat om cultuur en identiteit van Heiloo en de manieren van besturen in Heiloo. En vervolgens wat nodig is in de werkwijze van bestuur en organisatie om wat 'Heiloo eigen' is te kunnen bewaren en versterken in de toekomst.

Heiloo biedt een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. Inwoners zijn tevreden over hun leefomgeving en er zijn veel actieve burgers en maatschappelijke organisaties die met veel inzet samenwerken met het bestuur aan die leefomgeving.

Toch moet de bestuurlijke en professionele werkwijze worden versterkt om toekomstige uitdagingen het hoofd te kunnen bieden. Uit het onderzoek wordt duidelijk dat alleen een andere structuur – bijvoorbeeld fusie of zelfstandigheid – onvoldoende is om daadwerkelijk meer bestuurskracht te realiseren. Minstens even belangrijk zijn de kwaliteit van werken (hoe bestuurders en ambtenaren hun werk doen) en de cultuur binnen de gemeenteorganisatie. Deze factoren bepalen in grote mate of Heiloo in de toekomst succesvol is.

Voor de komende jaren worden bovendien zwaardere taken verwacht op het gebied van wonen, verkeer, duurzaamheid en sociale voorzieningen, mede door vergrijzing en beperkte middelen. Zonder verbetering van de bestuurskracht kan de gemeente deze uitdagingen niet goed aan.

Aanbevelingen
De onderzoekers geven de gemeenteraad van Heiloo een aantal belangrijke adviezen voor de toekomst. Deze adviezen gelden bij elk toekomstscenario dat gekozen wordt. Het belangrijkste advies is om te investeren in een duurzaam verbetertraject, waarin de manier van werken en de bestuurscultuur (de manier waarop bestuurders met elkaar en met anderen omgaan) centraal staan. Dan kan worden bepaald welke bestuursvorm het beste bij Heiloo past.

Belangrijke aanbevelingen uit het onderzoek:

• **Professioneel werken en betere bestuurscultuur**
De gemeente moet duidelijker aangeven welke doelen zij nastreeft en hoe ze die wil bereiken. Er is meer sturing en visie nodig voor de lange termijn. Dit geldt voor de gemeenteraad en ook het college.

• **Beter samenspel binnen het bestuur:**
De samenwerking tussen de gemeenteraad, het college en de ambtenaren kan veel beter. Er moeten meer alternatieven besproken worden om goede besluiten te nemen.

• **Meer doen met betrokken inwoners**:
Inwoners en organisaties willen meedenken en meedoen, maar de afspraken zijn nu vaak onduidelijk. Door samen op te trekken, kan participatie beter worden ingevuld.

• **Sterkere regionale samenwerking:**
De samenwerking met andere gemeenten (in de BUCH) kan beter, vooral op belangrijke onderwerpen zoals wonen en voorzieningen.

De onderzoekers wijzen nog op een tweetal aandachtspunten :

• **Problemen binnen de ambtelijke organisatie:**
De organisatie heeft een moeilijke start gehad. Er wordt hard gewerkt om dit op orde te krijgen. Dit kost tijd. Door veel personeelswisselingen en tijdelijke krachten gaat lokale (netwerk)kennis verloren en werkt men minder efficiënt. Dat kost extra geld en verlaagt de kwaliteit.

• **Zwakke financiële situatie:**
Gemeente Heiloo verwacht een tekort in de komende jaren, vooral omdat er minder geld van het Rijk komt. Er zijn wel kansen om inkomsten te verhogen en uitgaven slimmer te beheren.

Tot slot:

Het advies is dat de gemeente Heiloo dringend moet investeren in het verbeteren van haar bestuurscultuur en werkwijze, ongeacht of gekozen wordt voor fusie, samenwerking of zelfstandigheid.

Betere samenwerking binnen het bestuur, intensievere betrokkenheid van inwoners, sterkere regionale samenwerking en versterking van de financiële positie zijn essentieel.

Zonder deze kwaliteitsimpuls zal Heiloo haar toekomstige uitdagingen moeilijk aankunnen.